

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Symmvla Caietani

Cajetan, Thomas

Antverpiae, 1575

Decimvm lentaculum, in quo quatuor tractantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41716

Quæstio prima.

tunc, quæ detineret ipsum à meliori opere. Nam si prudentia huius mundi renuit quandoque perere vel suscipere aliquod beneficium ab aliquo, ne inde quasi alligatus sit ad aliquid committendum vel omittendum quod ipse intendit committere vel omittere: multò magis prudètia Iesu Christi docet hominè abstinere quandoque ab aliquo licito: vt liber totaliter sit ad ea quæ religionis aut sancti officii sunt. Experientia siquidem testari viderur, multa meliora bona omitti à religiosis, propterea quia non vsi sunt hoc Pauli consilio, Omnia mihi licent: sed ego sub nullius redigar potestate: sed alligauerunt seipfos particularibus beneficiis, seu personis & inde deueniunt & abstrahuntur à melioribus bonis. Hæc de quarto. Buda, die nona Aprilis. M. D. XXIIII.

DECIMUM IENTACULUM,

in quo quatuor tractantur.

CCVRRVNT Decimò tractada quatuor apud Ioan- nem euangelistam.

Primum Ioan. v. Si ego testimonium perhibeo de me ipso, testimonium meum non est verum. Secundum quoq; Ioan. v. Quomodo vos pote-

ris credere, qui gloriam abinuicem accipitis, & gloriam quæ à solo Deo est non quaritis? Tertium Ioan. xiiii. In domo patris mei mansiones multæ sunt: si quò minus dixissem vobis: quia vado parare vobis locum.

Bbb

Quar

Lentaculi decimi

Quartum est Ioan. xvii. Et nunc clarifica tu me: pater apud te ipsum claritate quam habui priusquam mundus fieret apud te.

Circa primum (scilicet, Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum) dubium occurrit ex duplici capite: Primo quia conditionalis ista falsa videtur, siue antecedens demonstraret Christum in quantum homo, siue in quantum Deus. Nam Christus non solum secundum diuinam naturam erat inpeccabilis, sed etiam secundum humanitatem assumptam, ac per hoc secundum quamcunque naturam perhibebat testimonium de seipso, non potest mentiri: & consequenter testimonium eius erit verum, cuius oppositum conditionalis ista significat. Et augetur dubitatio ex eo quod ipsemet Dominus Ioan. viii. quum dixisset, Ego sum lux mundi: & Iudaei opponerent ei, Tu de teipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum? respondit Iesus & dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: ubi clare apparet dominum asserere contrariam conditionalem.

Ad hoc dicitur quod simpliciter & absolute loquendo conditionalis secunda quam protulit Dominus Ioan. viii. est vera & asserenda: illa autem quae ex Ioan. vi. allata est, non est extendenda, sed exponenda iuxta contextum ad praecedentia. Duo siquidem ante illa verba, Dominus dixerat, ex quibus sensus intentus per hanc conditionalem accipi potest. Primum est, Non possum ego a meipso facere quicquam. Ex quo sumitur quod in antecedente huius conditionalis subintelligitur ly a meipso ita quod conditionalis est ista: Si ego a meipso perhibeo testimonium de meipso, testimonium meum non est verum. Et sic conditionalis verificatur: quia si a seipso non potest

Quæstio prima.

potest facere quicquam, non potest quoque à seipso perhibere testimonium verum de seipso. & si à seipso testimonium perhiberet de seipso, testimonium eius non esset verum: utpote contrarium origini veritatis: quoniam ipse non est ex seipso. Et est ista conditio- nalis de genere illarum quarum tam antecedens quam consequens, est impossibile: ut si leo volat, leo habet alas, & similes. Simili quoque modo verificatur dicta conditio- nalis si exponatur iuxta secundum quod præmiserat Dominus ibidem scilicet quia non quero voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Hinc enim subintelligitur in antecedente dictæ conditionalis quærens voluntatem aliã quam eius qui misit me: ita quod conditio- nalis est ista: Si ego quærendo voluntatem aliã, quã eius qui misit me, testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum, quia quærendo aliã voluntatem quã patris, contrariaretur veritati: & sic testimonium suum non esset verum. Sed sic etiam conditio- nalis est vera: & tam antecedens quã consequens est impossibile. Illa autem conditio- nalis quæ dicitur Ioan. viii. glossa non eget, quoniam ut sonat vera est: & dupliciter ibi à Domino probatur. primò, quò ad veritatem in se scilicet quod testimonium eius verum est secundum rem, dicendo, Quia scio unde venio, & quo vado: hoc est, quia ex certa scientia totius progressus mei loquor: scio enim unde veni, à principio, à patre ab æternitate &c. & quò vado, ad patrem, ad cælum &c. Quia enim quod scimus loqui- mur, & quod vidimus testamur: ex certitudine suæ scientiæ probat Dominus testimonium suum esse verum. Secundò quantũ ad sufficientiam legitimam: quia in lege vestra scriptum est, quod duorum hominum testimonium verum est: ac per hoc multò magis verum est testimonium æterni filii & patris.

Bbb 2

Ego

Ientaculi decimi

Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso: & testimonium perhibet de me qui misit me pater. Potest quoque accipi & tertia probatio quò ad veritatem præsumptionis ex subiunctis verbis Domini in eodem cap. Ego gloriam meam non quæro, sed honorifico patrem meum &c. Præsumi siquidem potest testimonium de seipso falsum, propterea quia homo querit proprium bonum seu propriam gloriam, sed vbi homo bona dicit de se (vt Christus prædicabat se Deum) & propriam non quærit gloriam, non est locus præsumptioni aut suspicioni quòd testimonium eius non sit verum. Et propterea omnia colligendo amplectimur simpliciter & absolute veram esse hanc conditionalem, scilicet si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum, est siquidem verum & re & lege, & præsumptione. Re quidem, quia sic esse scio: lege autem, quia duo testes: præsumptione verò, quia non propriam, sed patris gloriam quæro, Et per hoc patet solutio obiectionū.

Circa secundum. Quomodo potestis credere, qui gloriam abinuicem accipitis, & gloriam quæ à solo Deo est, non quæritis? dubitatio occurrit ex duplici capite. primò circa primam partem, Quomodo potestis credere, qui abinuicem gloriam accipitis? Nam aut est sermo de fide informi: & sic experientia testatur in multis Christianis quòd credūt, & tamen abinuicem gloriam accipiunt, ponendo vltimum finem in gloria. Si verò est sermo de fide formata charitate, apparet sermo Domini per accidens: nam omne peccatum mortale tollit charitatem: & gloria nõ directè opponitur charitati, sed odium. Vnde qua ratione obiectum est peccatum vanæ gloriæ ad impediendum fidem formatam: pari ratione quodlibet aliud peccatum obici ponit: & maiori ratione obici potuit peccatū aliquod directius oppositum charitati:

Quæstio secunda.

vt inuidia, odium, discordia. Circa secundam deinde partem, scilicet, & gloriam quæ à solo Deo est non quæritis, duplex difficultas occurrit. Prima quia nulla videtur gloria quæ à solo Deo fit, quæ etiam gloria filiorum Dei fit, non à Deo solo, sed à Deo & aliis iuxta beatæ virginis verbum. Beatam me dicent omnes generationes, & in Psal. sancti dicunt de seipsis: Tunc dicent inter gentes. Magnificauit Dominus facere eum eis. Secunda difficultas est: quia quærere gloriam quæ à solo Deo est, non spectat ad amorem Dei, sed ad amorem proprium, non enim hoc spectat ad amorem amicitie sed ad amorem concupiscentie qua homo concupiscit sibi bonum gloriæ. Et propterea etiam si homo quæreret gloriam quæ à solo Deo est, quum per hoc proprium bonum quærat, non euaderet difficultatem seu admirationem de fide formata charitate, quæ est amor amicitie ad Deum. Vndique ergo obscura apparent hæc Domini verba.

AD hoc dicitur posse duplicem sensum habere illa verba. Qui abinuicem gloriam accipitis: Primus est: qui accipitis humanam gloriam, vt finem ex intentione præstitutum. Et iuxta hunc sensum duo maxima impedimenta fidei opponuntur. Alterum positium: scilicet inanis gloria, Alterum priuatiuum: scilicet non quærere gloriam cælestem. Et inanis quidem gloria fidei impedimentum præstat, & ex parte principii: quoniam oportet credentem intellectum captiuare in obsequium Christi, qui autem humanam gloriam quærirat, non se subiicit: sed exaltare studet, vt habeat vnde glorificetur. Et ex parte termini: fides enim est sperandarum substantia rerum. Qui autem mercedem suam constituit in gloria humana, ad illius fastigium tendit non ad speranda que per fidem promittuntur.

Ientaculi decimi

Non querere autem gloriam cœlestis patriæ maximum fidei impedimentum est: quia tollit motuum ad credendum. Venisse siquidem ad fidem homines propter amorem cœlestis gloriæ quam audierunt promissam credentibus, non opus est probare, & similiter perseuerare homines in fide ob similem amorem, constar. Et potest iuxta hunc sensum intelligi dominica hæc sententia de fide tam formata quàm informi. Et si de formata fide intelligitur, sensus est: **Quomodo vos potestis credere?** quasi diceret: Nullo modo potestis vos credere fide viua, qui finem vestrū habetis in gloria humana, & cœlestem non quæritis. Si verò de fide informi intelligitur, sensus est: **Quomodo potestis credere?** quasi diceret: Difficile aut male potestis credere, qui humanam gloriam habetis pro fine, &c. Secundus autem sensus est, **Qui ab inuicem gloriam accipitis,** hoc est, qui delectamini in gloria humana. Et iuxta hunc sensum principale impedimentum fidei ponitur priuatiuum: hoc est, non querere gloriam cœlestem: ita quod principalis vis impedimenti consistit in hoc quòd non queritur cœlestis gloria. Et delectari in humana gloria, vt secundarium impedimentum appositum hic est, & ad maiorem confutationem eorum: nam ex hoc quòd delectamur de gloria humana, reprehensibiles magis sumus quòd non querimus gloriam cœlestē. Si enim ab appetitu gloriæ alieni essemus, quasi excusabiles essemus à fidei impedimento, scilicet, quod non querimus gloriam, quæ à solo Deo est: vtpote qui de nulla gloria curam haberemus, sed vbi nos appetitores sumus gloriæ, & ea gloria, quæ secundum quid est gloria (qualis est humana) delectat nos: confitatur, si eam quæ vera, & simpliciter gloria est, non querimus: qua fides habetur & seruetur. **Erit ergo sensus, Quomodo vos potestis credere qui delectamini**

Quæstio secunda.

lectamini gloria humana, & gloriam quæ à solo Deo est, non quæritis? Et potest exponi tam de fide viua quàm mortua: vt superius expositum est: hoc est, nullo modo quantum ad fidem viuam: & difficile vel malè quantum ad fidem mortuam. Nam aut cum difficultate, aut debilitèr fides ab iis haberi videtur propter supradictas rationes: minus tamen difficile, & similiter minus malè ab iis fides informis haberi potest quàm à prius dictis, qui ex intentione gloriam humanam præstituerunt sibi finem. Nam qui ex huiusmodi intentione ad gloriam humanam anhelant: aut non credunt, aut vix credunt: qui verò ex passione ad gloriam humanam trahuntur: debilitantur in fide eo ipso quòd seipsos extollunt: quoniam fides in subiugatione sui ipsius consistit. Ad intuendum autem qualiter sermo Domini est per se & non per accidens distinguendum est de fide secundum se vel secundum suum motiuum: & similiter de oppositis fidei vel secundum se, vel ratione sui motiui. Nam licet fides secundum se sit in intellectu, quia tamen est in intellectu moto à voluntate: motiuum ad fidem ex parte voluntatis se tenet. Et quia vt dicitur viii. Et hic amabile quidem bonum: vniciusque autem proprium voluntas affecta ad proprium bonum non quodcunque, sed cœlestis gloriæ est motiuum hominis ad fidem. Et huic motiuo clarè patet opponi priuatiuè seu negatiuè non quærere cœlestem gloriam. contrariè autem quærere inanem gloriam. Et propterea Dominus fidem ex parte motiui considerans ambo opposita iniecit, contrarium quidem dicens, qui ab inuicem gloriam accipitis, priuatiuum verò dicens, & gloriam quæ à solo Deo est, non quæritis.

Vnde ad obiecta respondendo dicitur quòd (vt patet ex supradictis) præsens sententia de fide:

B b b 4

vtroque

Tentaculi decimi

utroque modo, scilicet tam informi quam formata potest intelligi, & quum obiicitur contra fidem informem: quoniam multi cum inani gloria habent fidem informem: iam ex dictis patet solutio, quod si tales ex intentione habent inanem gloriam pro fine: vix habent fidem informem: si vero ex passione trahuntur ad inanem gloriam, sicut ex passione peccant homines in aliis vitiis: male habent fidem pro quanto debilitantur in habendo fidem, ut declaratum est. Ad id vero quod deinde obiicitur contra fidem formatam, quod obiiceretur impedimentum per accidens, iam patet solutio, quod scilicet est impedimentum per se ex parte moriui ad fidem, & consequenter ad charitatem per quam fides operatur: Ad primum vero contra secundam partem obiectum dicitur trifariam inueniri gloriam. Aliqua namque est gloria quæ est ab hominibus solis, hoc est non à Deo: ut quum laudatur peccator in desiderijs animæ suæ, & iniquus benedicitur ab hominibus. Quædam vero est gloria quæ est & ab hominibus & à Deo: ut quum commendamur de actibus virtutum: actus enim virtutum approbantur à Deo, & laudantur ab hominibus: Quædam vero gloria à solo Deo: & hæc est gloria filiorum Dei per adoptionem. Quæ gloria dicitur esse à solo Deo tripliciter. Primò quò ad radicem gloriæ: quia à solo Deo est filialis adoptio, quæ digna est gloria. Secundò, quò ad notitiam in hac vita quia solus Deus nouit qui sunt eius. Tertio, substantialiter: quia gloria filiorum Dei consistit substantialiter in hoc quòd à Deo homo commendatur. Commendationem autem aliorum accidentaliter respicit: ita quòd si à solo Deo & à nulla creatura commendaretur, sufficit adoptionis filio. Et ex hoc capite videtur ad literam exponenda ista Domini sententia, dum contra gloriam quæ est ex hominibus

Quæstio tertia.

bus, gloriam quæ à solo Deo est, opposuit.

Et ad hunc etiam sensum Paulus Apostolus dicit. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est: sed quem Deus commendat. & non dixit, sed quem Deus & homines commendat: neque dixit, sed quem Deus & homines commendant: ut doceret quòd in sola commendatione Dei consistit substantialiter gloria filiorum Dei. Vnde conceditur quòd gloria filiorum Dei est etiam ab aliis, sed accidentaliter: à solo autem Deo substantialiter: sicut beatitudo sanctorum substantialiter consistit in fruitione Dei: accidentaliter autem societate aliorum sanctorum. Ad vltimum autem de amore concupiscentiæ dicitur, concedendo quòd appetitus gloriæ quæ à solo Deo est ad mortem concupiscentiæ spectat: quo homo concupiscit sibi ipsi bonum huiusmodi gloriæ consistentis in sola commendatione diuina: & quòd affectus iste, licet non sufficiat ad charitatem, quæ est amor amicitiae ad Deum, sufficit tamen ad hoc quòd sit motiuum ad fidem & charitatem. Nam quum gratia perficiat naturam: & naturæ ordo habeat ut amicabilia quæ sunt ad alios, veniant ex amicabilibus quæ sunt ad se ipsos (ut Philosophus dicit ix. Ethico.) consequens est ut huiusmodi gloriæ amor moueat & inducat ad fidem & charitatem, quæ ita facit hominem amicum Dei, ut faciat etiam eundem concupiscere sibi ipsam hanc gloriam. Et quia Dominus de motiuo & conseruatiuo fidei ex parte nostri loquebatur: ideo de huiusmodi amore tam sanctæ concupiscentiæ locutus est hic: qui paulò superius de amore amicitiae erga Deum eisdem dixerat, Scio quòd non habetis dilectionem Dei. Hæc de secundo.

Circa tertium, In domo patris mei mansiones multæ sunt, si quo minus, dixissem vobis: quia vado parare vobis locum, quæstiuicula tres occurrunt.

B b b s   iunt.

Yentaculi decimi

trunt. Prima est, quid negatur per illa verba: si quod minus. Secunda est, quid est illud quod affirmat Dominus conditionaliter tamen se fuisse dicturum discipulis in illis verbis, dixissem vobis. Tertia est, quomodo Dominus vadit parare discipulis locum: quum ipse dixerit filiis Zebedæi parata esse electis loca à suo patre, dicendo, Sedere ad dexteram vel sinistram meam, non est meum dare vobis: sed quibus paratum est à patre meo. Et rursus dixit se iudicio dicturum, Venite possidete regnum paratum vobis à constitutione mundi. Quomodo ergo vadit parare, si iam parata sunt?

AD hoc dicitur sequendo sensum qui mihi videtur literalis, quod per illa verba si quod minus, negatur vnitas mansionis in domo cœlestis patris: ita quod sensus est, Si non essent in domo patris mei multæ mansiones. Quas multas esse affirmauerat ad declarandum discipulis quod licet omnes habitaturi essent in domo patris sui: diuersas tamen sortituri essent habitationes in eadem communi domo pro diuersitate meritorum: vt hinc non desperarent de æterna beatitudine minus perfecti. Si enim in domo cœlestis patris vnica tantum esset mansio (hoc est vnicus esset gradus beatitudinis) oporteret in hac vita equalia esse omnium sperantium beatitudinem meritis: alioquin non possent pertingere ad illam vnica mansionem: ac per hoc imperfecti qui ad æqualitatem perfectorum non ascendunt, non haberent locum in illa beatitudine, vrpote quibus non deberetur illa vnica mansio ille beatitudinis gradus. Et propterea Dominus subiunxit, Dixissem vobis, hoc scilicet quod in domo patris mei, non est nisi vnica mansio: vt per hoc studeremus fieri omnes æquales in meritis. Magna siquidem consolatio est Christianis data ex hac Domini sententia, In domo patris mei mansiones

Quæstio tertia.

Mansiones multæ sunt, quandoquidem & imperfectis & perfectis & magis perfectis, & breuiter omnibus diligentibus Deum quantumcunque parum certa data est spes suæ mansionis: ita ut quilibet secundum sua merita inuenturus sit mansionem propriam in vna communi domo cœlestis patris. Et ad corroborandum hanc spem consolandaque diuersa discipulorum studia ac merita, non sufficit Domino affirmare in domo patris mei mansiones multæ sunt: sed adiunxit si quo minus, hoc est, si non esset sic: hoc est, si non essent multæ mansiones, sed esset vna tantum mansio, dixissem vobis hoc ipsum. Et dignatus est reddere rationem quare dixisset eis hoc: quia scilicet ex officio mihi incumbit: quia officium meum instat exercendum: scilicet quia vado parare vobis locum. Ac si apertè diceret: Ad me spectat significare vobis multitudinem vel vnitatem mansionum in cœlesti domo: quia vado parare vobis locum. Et propterea significavi vobis, quòd multæ sunt: & si non essent multæ: sed vna, significassem vobis. Et loquitur Dominus more humano. Ad præparatorem siquidem locorum spectat denunciare venturis dispositionem mansionem suarum, ut præcipuè secundum vnitatem vel multitudinem. Magna siquidem datur consolatio venturis, quum prædicitur eis quòd quilibet habiturus est mansionem propriam in eadem communi domo. Et per hoc patet responsio ad duas primas quæstiunculas. Ad tertiam verò dicitur quòd licet præparatio cœlestium mansionum ab æterno fuerit secundum diuinam prædestinationem (iuxta verbum Domini: Quibus paratum est à patre meo) & regnū cœlorū à principio mundi paratū sit etiā secundū executionē inchoatiue, pro quāto in sanctis angelis inchoauit regnū cœlorū cōmune eis & futuris hominibus electis, Dominus tamen Iesus quodā speciali modo

Ientaculi decimi

modo per mortem, resurrectionem & ascensionem suam, iuit ad parandum nobis locum. Ex parte quidem nostri quia iuit ad tollendum impedimenta tam naturæ quam personalia: & ad donandum nobis dona, quibus præparamur ad cœlestes mansiones. Nondum enim erat spiritus datus, inquit Ioan. quia Iesus nondum erat glorificatus. Ex parte autem paternæ domus, quia aperuit ianuam felicitatis: & in possessionem posuit genus humanum ipsius cœli supremi. Et sic diuersimodè intelligendo, & mansiones paratæ prius erant, & per Dominum Iesum præparandæ adhuc alio speciali modo restabant. Hæc de tertio.

Circa quartum, scilicet. Et nunc clarifica tu me pater apud te ipsum: claritate quam habui antequam mundus fieret apud te. difficultas occurrit de re petita. Nam apparet implicationem fieri in hac petitione: quia petitur quod habetur, imò quod habitum est ab æterno, petitur enim clarificatio filii apud patrem, quam filius habuit apud patrem ab æterno. Hinc enim difficultas consurgit, quia petitio est rei non habitæ. Rursus autem petitur clarificatio filii secundum humanam naturam, aut secundum diuinam. Non secundum diuinam: quia stulta videtur huiusmodi petitio. Nullus enim nisi stultus petit quod Deus sit Deus, aut quod Deus sit omnipotens: & similia. Nec secundum humanam: quia falsum est quod ipsa claritatem habuerit apud patrem antequam mundus fieret: hoc enim competit filio secundum Deitatem: ut patet.

Ad hoc dicitur quod sine dubio petit hic Christus Dominus clarificationem sui secundum humanam naturam. Et ad literam petit clarificationem resurrectionis, ascensionis & sessionis ad dexteram patris cum annexis usque ad diem iudicii exclusiue: ut ex appositis duabus conditionibus colligitur. Prima est

Ientaculi decimi

sua oratione ut etiam si sciremus nos prædestinatos, oraremus & operaremur, ad hoc ut prædestinata executioni mandarentur. Possumus quoque per habitam claritatem intelligere claritatem æternam ipsius filii Dei, & tunc est sensus, Clarifica tu me pater apud te metipsum, quasi extendendo ad humanitatem claritatem meam diuinam, quam ab æterno habui. Et iuxta hunc sensum denotatur differentia inter glorificationem humanitatis Christi, & glorificationem aliorum sanctorum, pens hoc quod glorificatio cæterorum est ab extrinseco veniens glorificatio autem humanitatis Christi est velut ab intrinseco deriuatiua quoniam deriuatur à propria gloria suæ personæ. Vnde Ioan. i. de verbo incarnato dicitur, vidimus gloriam eius quasi unigeniti à patre: quia gloria ipsius quæ apparuit, ex intrinseca gloria unigeniti à patre emanauit. Petit ergo Dominus ut executioni mandetur hoc, scilicet quod gloria sua æterna deriuetur gloria in seipsum secundum humanam naturam nunc apud patrem, modo prius exposito. Et uterque sensus literalis est & verus, nec habet dissonantiam aliquam: quoniam licet secundum verba videatur peti quod habetur, secundum tamen sensum petitur alio modo habendum quod vno modo habetur: quia iuxta primum sensum petitur habenda gloria in executione quæ habebatur in prædestinatione. Iuxta secundum verò sensum petitur habenda gloria per deriuationem: quæ habebatur secundum essentiam in eadem persona. Vnde non dixit, Claritatem quam habuit humanitas mea, sed quam habui ego, petit enim in se secundum humanam naturam deruari gloriam, quam ipsemet habet secundum diuinam naturam ab æterno. Hæc de quarto. Budæ, die xiiii. Aprilis. **M. D. XXIIII.**

YNDE